



Obr. 3. Praha-Hostivař, kostel Stětí sv. Jana Křtitele. Pohled na odkryté severní okno z exteriéru (foto L. Bartoš, X/2010).



Obr. 4. Praha-Hostivař, kostel Stětí sv. Jana Křtitele. Pohled na odkryté severní okno z interiéru (foto L. Bartoš, III/2010).

Při vlastním ostění jsou pruhy propojeny průběžným prvkem, rámuujícím okno. Podobný rámuující pruh lemoval i vnější hranu špalet. Místy je kámen opatřen jen vápennou malbou, jinde je pod ní ještě podkladní vrstva tenké vápenné omítky, sloužící zřejmě pro vyrovnání podkladu. Tato původní povrchová vrstva byla překryta mladší omítkou, která rovněž zabíhala do špalety. I tato omítka mohla pocházet ze středověké, případně z raně novověké etapy vývoje kostela. Její povrch byl opatřen bílým vápenným nátěrem a při pozdějších opravách zdrsněn pekovaním.

Plocha vnitřních špalet je součástí souboru figurálních nástěnných maleb apsidy. Po stranách okna lemují postavy svatých Petra a Pavla (ROYT 2010). Ve vrcholu špalety je umístěna velká hvězda (obr. 4). Vpravo stál sv. Petr s charakteristickým účesem v podobě kratších vlnitých vlasů, proti němu sv. Pavel s protaženým obličejem (VŠETEČKOVÁ 2010). Hrana špalety je zvýrazněna červeným pruhem, lemovaným bílými pásky. Omítka, na které byly malby provedeny, vykazuje výrazné nepravidlosti. V záklenku tak dodnes můžeme pozorovat otisky prken bednění, podobně jako v konše apsidy.



Obr. 5. Praha-Hostivař, kostel Stětí sv. Jana Křtitele. Pohled na nálezovou situaci jižního okna z interiéru. Nahoře část záklenku románského okna, zakomponovaná do celku maleb, vlevo malby porušující špaletu gotického okna, vpravo barokní kasulové okno, zcela vpravo zazdívká kasule z roku 1893 (foto Z. Poliačiková, 2009).

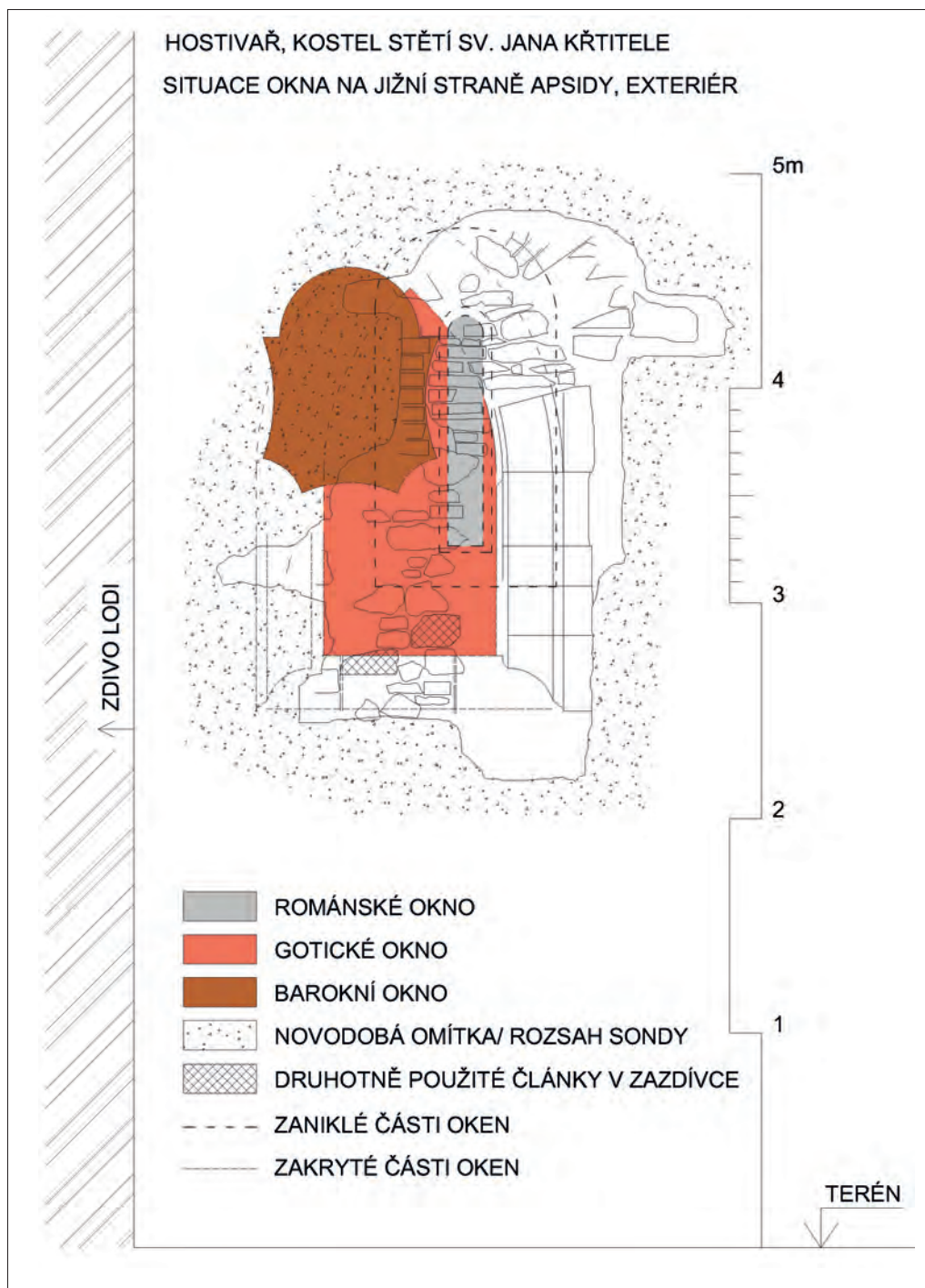
JIŽNÍ ŠTĚRBINOVÉ OKNO

Z románského okna v jižní stěně se zachoval zlomek záklenku při vnitřním líci vlevo, včetně omítky se zlomkem figurální malby (obr. 5). Odpovídající část záklenku se zachovala i ze strany exteriéru. Při pohledu zvenčí jde o pravou část záklenku. V exteriérové sondě bylo odhaleno několik úzkých opukových kamenů tvořících záklenek, včetně zlomku dochované původní hrubozrnné omítky. Zdivo torza záklenku je lomové opukové, stejně jako okolní zdivo apsidy. Ostatní části románského okna byly zničeny vložением mnohem většího okna v období vrcholné gotiky.

JIŽNÍ GOTICKÉ OKNO

Velké okno, proražené pravděpodobně kvůli lepšímu osvětlení gotického oltáře, má při vnějším líci zdiva profilované pískovcové ostění, dochované přibližně z poloviny. Jak prokázala rozsáhlá sonda (obr. 6), dochoval se parapet, spodní část západní stojky ostění a celá stojka východní, včetně náběhu lomeného oblouku. Východní stojka byla sondou odkryta, skládá se z pěti tesaných prvků, včetně náběhového prvku záklenku. Profilace ostění je tvořena výžlabkem širokým 0,29 m v okosené ploše. Vlastní stojku ostění tvoří trojice „typických“ kamenů a patní článek, tvořící zároveň krajní úsek parapetu. Parapet (bankál) je tvořen (nejméně) třemi prvky, z nichž dva krajní tvoří návaznost stojek ostění na parapet. Bankál nebyl sondou odkrýván celý, pouze jeho pravá část navazující na ostění. Další, podstatně menší sonda odhalila styk pravého a středního prvku. Plocha parapetu je poškozena osekáním, hrany kamenů jsou částečně ulámané. Zachovávána je i spodní část levé stojky ostění, jak prokázalo rozšíření sondy. Celková šířka okna při vnějším líci ostění (hrana okosení pravé stojky – hrana okosení levé stojky) činí 1,43 m. Další rozměry je možné odvodit. Odhalenému pravému ostění šířkově odpovídá ostění levé, které musí

Obr. 7. Praha-Hostivař, kostel Stětí sv. Jana Křtitele. Jižní okno apsidy v pohledu z exteriéru. Srovnání polohy a velikosti okenního otvoru románského, gotického a barokního (L. Bartoš, 2010, 2014).



gotického oltáře a k jeho proražení tedy došlo na přelomu 14. a 15. století. Tvar okenního ostění je v souladu s touto datací.

Samostatnou otázkou je současná existence jižního hrotitého okna a dvou zbývajících románských okének. Nabízí se několik indicií. Nápadná je podobnost exteriérové úpravy ostění gotického okna a špalety severního okénka. Do této špalety zabíhá ještě i mladší omítka. Podle informace z restaurátorského průzkumu (SLAVÍK 2007) byla tato mladší středověká omítka nalezena také na vnitřních špaletách severního okénka, kde byla na ní pozorována malba rostlinného dekoru. Tato důležitá okolnost svědčí pro koexistenci severního románského okna s větším gotickým, přinejmenším po určitou dobu. Ani střední okno tehdy zřejmě nebylo zazděno, avšak mohlo být zakryté gotickým oltářem. Takováto podoba apsidy pak mohla přetrvat nejdéle do barokní úpravy.